

RIDALA VALLA

TERVISEPROFIIL

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

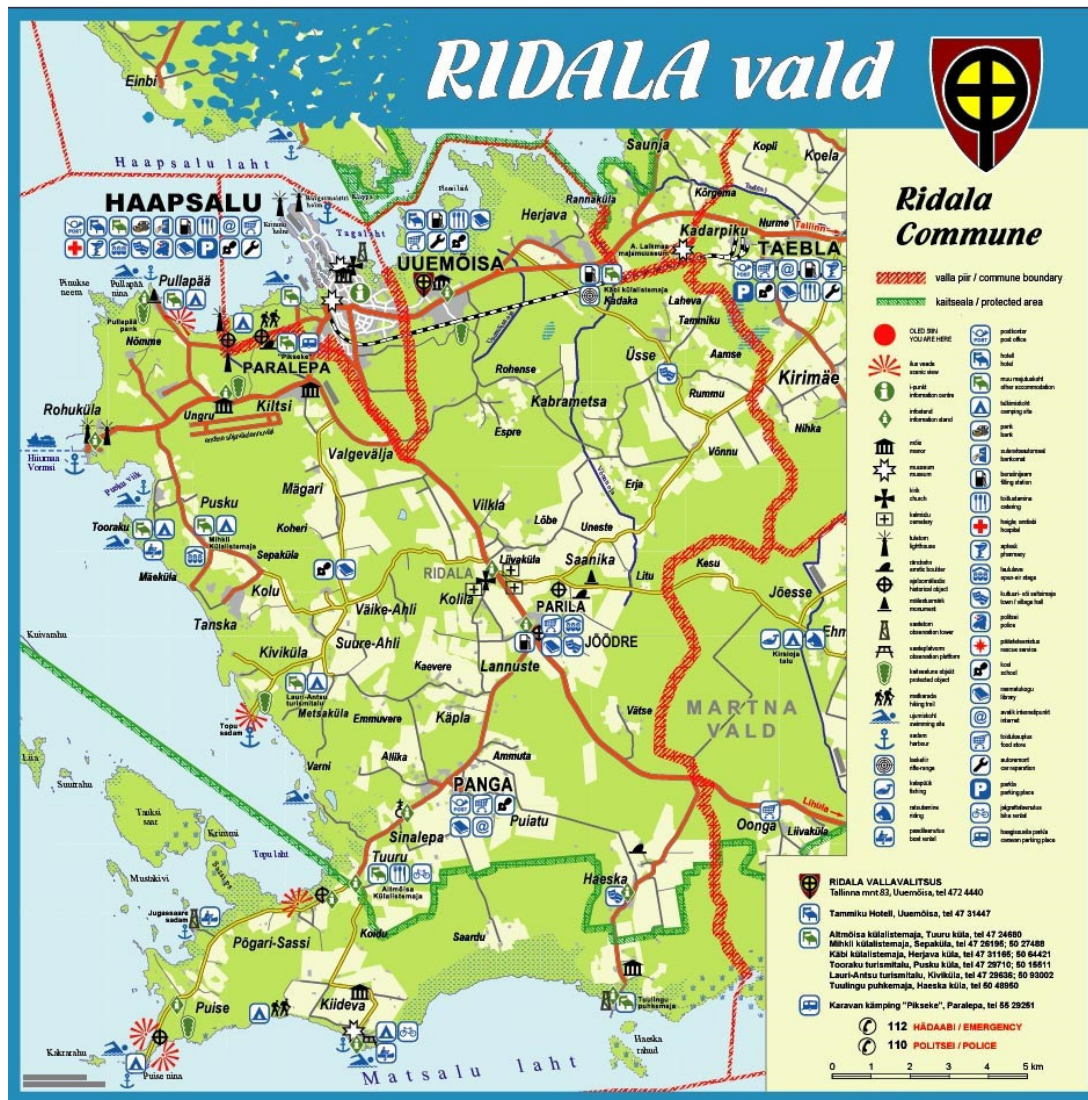
Eesti tuleviku heaks

Ridala 2010

SISSEJUHATUS

Terviseprofiil on abivahend omavalitsustele ja linnadele, et kaardistada ja hinnata konkreetse piirkonna inimeste terviseseisundit. Selle koostamise eesmärk on suurendada elanikkonna heaolu ja tõsta inimeste elukvaliteeti parema tervise kaudu. Terviseprofiili koostamise tulemusena suureneb elanike rahulolu eluga ja see omakorda soodustab elanikkonna püsijäämist omavalitsusse ja maakonda. Ridala valla terviseprofiil annab üldise ülevaate, kuid võiks pakkuda järjepidevat, täpset, võrreldavat ja tasakaalus ülevaadet rahvastiku tervisest, mis annab sisendi kohaliku taseme vajaduste analüüsile, planeerimisele, juhtimisele, rakendamisele ja seirele.

RIDALA VALLA ÜLDTUTVUSTUS

Ridala vald asub Lääne maakonnas ja ümbritseb rõngasvallana maakonnakeskust Haapsalut.

Lisaks Haapsalule on vallal ühispiir Taebla ja Martna vallaga.

Looduskeskkond

- Valla üldpindala 253,56 km²
- Ulatuslik merepiir (72,4 km)
- 78 saart ja laidu
- 56 küla, 2 alevikku
- Rahvusvahelise tähtsusega märgalad (madalad merelahed ja rannikumeri)
- Rahvusvahelise tähtsusega linnualad
- Väärtuslikud loodusmaastikud ja liigirikkad niidud (kadastikud, puis- ja rannaniidud, Pullapää neem, Puise poolsaar)
- Matsalu Rahvuspark
- Madala koormustaluvusega rannaalad
- Loodusressursid (Ungru looduslik lubjakivi, roostikud, kadastikud)
- Soojad laheveed
- Pehme mereline kliima
- Laiad võimalused loodusturismi arendamiseks
- Looduspargid (Pullapää pankkallas, Paralepa parkmets)
- Loodus- ja keskkonnakaitseliste piirangutega alad moodustavad valla territooriumist 64% (üldplaneeringuga laieneb ca 12%)
- Looduskaitsealused üksikobjektid (10 objekti)
- Pargid ja haljasalad (Uuemõisa, Mäemõisa ja Võnnu mõisapargid)

Ridala vallas elab 3311 elanikku (01.01.2010).

Majanduskeskkond

- Puidutööstus
- Metsamajandus
- Rannakalandus
- Turismitalud (Lauri-Antsu, Tooraku, Mihkli)
- Keskkonnasõbralik mahepõllumajandus
- Lihatööstus
- Lamba- ja lihaveisekasvatus
- Piimakarjakasvatus
- Teravilja-ja köögiviljakasvatus
- Paekivi töötlemine
- Põllutöö-ja tehooldusmasinate remont

Elu- ja sotsiaalkeskkond

- Avahooldus (hooldamine kodus)
- Tihe koostöö Haapsalu tervishoiusüsteemiga
- Tihe koostöö maakonna teiste hoolekandeesutustega
- Ridala lasteaed-põhikool. Koolis õpib 131 õpilast ning töötab 16 õpetajat(kokku 22 töötajat).
- Uuemõisa algkool. Kuues klassis õpib 125 last ning töötab 14 õpetajat.
- Haapsalu Kutsehariduskeskus Uuemõisas. Koolis õpib 834 õpilast ning töötab 65 õpetajat (kokku 109 töötajat).
- Kooli ettevalmistusrühm Uuemõisas
- Laste mängurühm Asukülas
- Huvihariduse toetamine Haapsalu huvikoolides

- Arenev külaelu - külakultuur
- Vabahariduslik tegevus
- Kultuuripärand ja- traditsioonid
- Külaraamatukogud Suure-Ahli, Panga ja Jõõdre külas ning Uuemõisa alevikus
- Ridala spordiklubi (võrkpall, koroon, kergejõustik, jalgpall, rahvasport)
- Rahvaspordi traditsioonid (Jüriöö jooks, Külade mängud, Rammumees)
- Huvitegevus (tantsu-, käsitöö-, näiteringid jms)
- Seltsitegevus (külaseltsid, seltsingud, ühendused)

Tehiskeskkond

- Sadamad (Rohuküla, Topu)
- Lautrikohad (Haeska, Kiideva, Puise, Pullapää, Pusku)
- Lennuväli
- Riisipere-Haapsalu raudteetamm
- Teedevõrk
- Elektrivõrk
- Vee- ja kanalisatsioonivõrk
- Soojavõrk
- Uuemõisa katlamaja
- Pullapää prügil
- Muinsusobjekt-Tubri muinaslinnus
- Arhitektuurimälestised (Uuemõisa ja Haeska mõisakompleksid, Ungru ja Kilti mõisate peahoonete varemed, Nakama karjamõisa mõismaja, Ridala kirik ja kirikuaed)
- Ajaloomälestised (Aleksander III mälestussammas, Ridala uus ja vana kalmistu)
- Arheoloogiamälestised (27)

- Kolm koolimaja (Uuemõisa ja Asuküla algkoolid, Ridala Põhikool)
- Kutsehariduskeskus Uuemõisas
- Seltsimajad (Haeska, Võnnu, Kiideva, Parila, Puise)
- Spordisaal Panga külas
- Ärikeskused Uuemõisas
- Elamufond

Ridala Vallavalitsus on kinnitatud 5-liikmelisena:

Toomas Schmidt – vallavanem

Helen Koppa – abivallavanem

Maire Vilbas – kultuuri-ja haridusnõunik

Riina Roosiväli – sotsiaalnõunik

Kaire Viiluste – registripidaja-referent

Ridala Vallavolikogus on 6 komisjoni

Revisjonikomisjon

Eelarvekomisjon

Sotsiaalkomisjon

Arengukomisjon

Hariduse ja vabaaja komisjon

Vallavolikogu

Volikokku kuulub esimees ja 15 volikogu liiget.

Ametnikud Ridala Vallas:

Vallavanem, abivallavanem, registripidaja-referent, vallasekretär, vallasekretäri abi, kultuuri- ja haridusnõunik, sotsiaalnõunik, sotsiaaltöö spetsialist, noorsootöö spetsialist, vanemmaakorraldaja, vanemspetsialist, pearaamatupidaja, raamatupidajad ja ehitusinspektor.

Ridala valla **visioon** on kirjeldatud järgmiste parameetrite abil:

- Noorte huvi kodukoha vastu
- Mitmekesine keskkond (loodus + töö + pärandkultuur)
- Hajutatud elukeskkonna säilitamine (külad)
- Arenenud infrastruktuur
- Rajatud ümbersõidutee Uuemõisa alevikust
- Väljaarendatud äri- ja tööstuspiirkonnad Uuemõisas ja Kiltsis
- Püsielanike arvu kasv
- Alus-, põhi- ja kutsehariduse kättesaadavus
- Looduskesksed piirkonnad (rahvuspark, looduskaitsealad)
- Kvaliteetturismi arenemine
- Lastehoiu teenuse kättesaadavus

INDIKAATORID

1.0.5. Tervisespetsialisti ametikoha ja kohaliku tervisekomisjoni olemasolu

2.2. Toimetulek:

2.2.5. Tööealiste puuetega inimeste kaasatus tööturule

2.2.8. Sotsiaaltoetuste loetelu ja saajate arv.

- Lapse sünnitoetus 5 000 krooni;
- matusetoetus 3 500 krooni;
- esimese klassi astuja toetus 3000 krooni;
- koolilõuna, pikapäeva ja lasteaia toidu toetus;
- toetus kütte ostmiseks, mitte rohkem kui 5 000 krooni kalendriaastas;
- erakorraline toetus, mitte rohkem kui 25 000 krooni, olenevalt kulude ja kahjude suuruselt.
- Täiendav toetus: prillide eest tasumiseks arve alusel, kuid mitte rohkem kui 1 000 krooni kalendriaastas;
retseptiravimite tasumiseks arve alusel, kui mitte rohkem kui 1 000 krooni kalendriaastas;
õppevahendite, töövihikute, koolirõivaste jms eest tasumiseks, kuid mitte rohkem kui 1 500 krooni kalendriaastas lapse kohta.

2.2.9. Paikkonnas pakutavad sotsiaalteenused

Kohalik omavalitsus saab saata kriisisituatsioonis abivajaja Läänemaa keskuse Haapsalus asuvasse Sotsiaalmajja, kellelt Ridala vald teenust ostab. Samas ostab teenust ka turvakodult. Ridala vallas on kolm sotsiaalkorterit – kaks Parilas ja üks Panga külas. Hetke seisuga elab seal kokku 4 inimest. Panga küla 5-toalises korteris elab hetkel vaid üks inimene, kuid varasemalt on seal elanud kuni 4. Parilas asuvas sotsiaalkorteris elab üks pere ja teine korter on vaba. Nagu selgub, siis vabasid kohtasid on ja järjekord puudub.

Ridala valla territooriumil on asutus Samaaria, kus elavad vanglast vabanenud meessoost isikud. See on üle Eestiline teenus ja Ridala valla elanikke hetkel seal üks.

Sotsiaaltöötajad pakuvad nn koduteenust vanuritele ja muudele abivajajatele. See hõlmab nii inimese arsti juurde viimist, apteegist ravimite ja kauplusest toidu koju toomist jm.

Ühesõnaga kõike, milles nad abi vajavad ja sotsiaaltöötaja võimuses on.

Järgnevast aastast on võimalik Läänemaa elanikel saada uut perelepituse teenust. Praegu koolitatakse ligi 20 spetsialisti, kes hakkavad pakkuma seda teenust üle Eesti. Mujal, nt Tartus ja Tallinnas toimib vastav teenus juba mõnda aega.

Lepituse eemärk on saavutada lapsevanemate vahel rahumeelselt ning kohtuväliselt kokkulepe, mis rahuldaks neid mõlemaid ning lähtuks eelkõige laste huvidest.

2.2.10. Kodutus

2.2.12. Juhtumikorraldusskeemide olemasolu

2.2.12. Eesti keelt mitte-kõnelevate elanike integreerimine kogukonda

2.3. Kaasatus kogukonna tegevustesse:

2.3.1. Kogukonna motivaatorid

Ridala vald on oma kodanike motiveerimiseks korraldanud mitmeid projekte. Näiteks nagu seda on ``Värvid valda`` - see hõlmab majade üle värvimist ja aedade korrastamist.

Korraldatud on ka ``Kaunima kodu`` konkurssi. Parimate sportlaste tunnustamine.

Tunnustatakse ka noori lapsevanemaid ja neile korraldatakse beebide vastuvõtu pidu.

Tunnustus ja tegevustoetused on mõeldud ka kõikidele seltsidele, seltsingutele ja MTÜ-dele.

2.3.2. Elanike kaasamine

Ridala vald kaasab oma otsustuseprotsessidesse nii külavanemaid, MTÜ-sid, seltse kui ka seltsinguid. Osavõtt suhteliselt aktiivne ja tõhus.

Kohalikus omavalitsuses tegutse algatusvõimeline noorteesindus, mis teeb koostööd KOViga. Aktiivselt tegutseb ka Võnnu noorteseltsing ja Panga küla noortekeskus.

2.3.3. Kultuurielus osalemise ja tarbimise võimalus

Ridala vallas on kolm raamatukogu – Ridala raamatukogu Ridala Põhikooli hoones, Uuemõisa raamatukogu Haapsalu Kutsehariduse hoones ja Asuküla raamatukogu. Uuemõisa ja Ridala raamatukogud on suure külastajate arvuga ja populaarsed. Kuna asuvad koolide juures, on just suur populaarsus õpilaste seas.

Väga suure külastatavusega on ka Panga külas asuv Ridala valla Spordisaal, kus päevasel ajal toimuvad kooli kehalise kasvatuses tunnid ja õhtuti mitmed erinevad treeningud. Samas hoones on ka arvestatav jõusaal, mis on avatud kõigile klubiliikmetele ja õpilastele. Spordisaal ja jõusaal vajaksid küll remontimist, kuna külastatavus piisavalt suur ja hea võimalus noortel aktiivselt aega veeta.

2.3.4 Naabrivalve piirkondade arv

Hetkel Kohalikus omavalitsuses olevate naabrivalve sektorite arv on 4. Esimene neist loodi 11.03.2004 Uuemõisa alevikus. Seejärel 28.12.2005 Herjeva külas. 26.05.2009 loodi uus sektor Aiandi tänaval ja värskem sektor on Kiideva külas, mis loodi 16.09.2009. Kokku on naabrivalvesse kaasatud 52 kodu. Väga suur vajadus hetkel puudub.

3. LASTE JA NOORTE TURVALINE NING TERVISLIK ARENG

3.2. Lastele ohutu elu- ja õpikeskkond

Panga külas tee kooli ja lasteaeda problemaatiline, kuna vahepealne tee valgustamata ja tee olud alla igasugust arvestust. Kuid praeguseks on juba loodud projekt Mäemõisa Tervisepargi rajamiseks Panga külla, mis hõlmab ka valgustatud ja asfalteeritud koolitee loomist.

Tervisepargi projekti esimene etapp juba läbitud.

Loodud lastele mänguväljaku, kuid vajaks uuendamist ja korrastamist. Küla keskses puuduvad ülekäigurajad ja ``lamavad politseinikud``. Kooli teest veidi eemale jäävad kaks tiiki, mis on lastele ohuallikaks.

Paralepa alevikus on populaarne suplusrand erinevate atraktsioonidega lastele, palju läbi metsa kulgevaid terviseradu ja aktiivseid aja veetmise võimalusi.

Uuemõisas lastele mänguväljak ja suur park, kus mõnusalt vabas õhus aega veeta.

Parilas samuti korralik laste mänguväljak ja noortele mitte nii korralik korvpalliplats.

3.6. Kooli / lasteaia terviseteenuse olemasolu

Haapsalu Kutsehariduskeskuses ja Ridala Põhikoolis on tööl logopeed. Kutsehariduskeskuses pakutakse ka nõustamisteenust. Ridala Põhikoolis sotsiaalpedagoog ja meditsiiniõde.

Kõiki vajalikke ja mitte Ridala vallas olevaid teenuseid ostetakse väljastpoolt.

3.7. Toitlustus haridusasutustes

3.11. Laste ja noortega tegelevad asutused

Uuemõisas tegutseb alates 2009 aasta sügisest Beebikool. Samas toetab Ridala vald ka neid osaliselt, kes soovivad käia Haapsalu huviringides ja lastekeskustes.

Panga külas Noortekeskus, Võnnu noorteseltsing.

Ridala lasteaed ja Asuküla laste päevahoid. Tulevikus luuakse ka uus lasteaed Uuemõisa. Spordiklubi Panga külas ja sealsamas olemas ka jõusaal. Õues on ka korvpalliplatsid, jalgpalli mängimise võimalus. Eriti positiivne on see, et järjest tekib noortele huvitavaid kohti juurde.

3.12. Kohaliku omavalitsuse poolne initsiatiiv ja toetused tagamaks teenuste kättesaadavust

Ridala valla lasteaedades üldiselt pole pikki järjekordi, kuid tavaliselt on ikka kõik rühmad maksimaalselt täidetud. Probleemiks on vaid lahtioleku aeg, mis üldjuhul ei sobi linnas tööl käivatele lastevanematele. Samas on aga väga positiivne see, et võrreldes linna lasteaedadega on teenus suhteliselt taskukohasem. Samas toetab Ridala vald ka neid lapsi, kes käivad linnas lasteaedades.

Pikapäevarühm on Ridala Põhikoolis olemas ja õigustab oma olemasolu. Tasuta pikapäevarühm olemas ka Uuemõisa algkoolis, kus lapsed saavad õppida ja mängida.

3.13. Laste subjektiivne tervisehinnang

4. TERVISLIK ELU-, ÕPI- JA TÖÖKESKKOND

4.1. Keskkonna mõjurid

4.2. Tervisemõjude arvestamine paikkonna elukeskkonna planeerimisel

4.3. Transport ja teedevõrk

4.8. Kohaliku omavalitsuse alkoholipoliitika ning alkoholi müüvad kauplused

Alkoholi müük toimub Eesti Vabariigi alkoholiseadusega kooskõlas, mis näeb ette luba alkoholi müüki 10.00-22.00ni. See ei puuduta konkreetset valda ja selle täitmise üle korraldab kontrolli politsei.

Ridala vald saab väljastada alkoholi müügi lubasid suurematele üritustele.

Alkoholimüüvaid kauplusi Ridala vallas on 3 ja kaks alkoholi müüvat tanklat.

4.14. Kõrgendatud riskiga objektid

4.15. Kriisireguleerimisskeemide olemasolu

4.18. Huvitegevuse ja vaba aja veetmise kohad

Vaba aja veetmise kohtadeks on nii spordisaalid, jõusaalid, spordiplatsid, terviserajad, matkarajad, noortekeskus, huviringid. Üha enam kogub populaarsust sportimine ja erinevad spordiüritused. Palju külastatakse noortekeskust, kus toimuvad erinevad huvitavad üritused. Väga positiivne on ka uue ja põnevate atraktsioonidega Panga küla Tervisepargi rajamine. Haeska külas on väga populaarne külaliikumine – korraldatakse mitmeid üritusi ja aktiivselt tegutsev näitering. Väga palju erinevaid supluskohti suvel

5. TERVISLIK ELUVIIS

5.11. Tervisealase teabe kättesaadavus

Üleriigilised lehed, Ridala valla leht, maakonnaleht Lääne Elu, kodulehekülg www.ridala.ee
Plakatid koolides, perarstide juures, meedias, spordisaalides, kauplustes, noortekeskuses, postkontoris.

5.12. Tervislikku eluviisi toetavad üritused paikkonnas

Traditsioonilised üritused nagu näiteks vastlapäev, mardilapäev, kadripäev, jüriöö jooks, volbriöö jooks, kepikõnd, male, kabe, karoona, võrk-, jalg- ja korvpall, vallamängud, talispordipäev, saalihoki ja muud.

6. TERVISETEENUSED

6.1. Tervishoiuteenused

Ametlikku Ridala valla perearsti ei olegi. Iga valla kodanik valib ise omale sobiva perearsti. Sotsiaaltöötaja külastused.

Enamus teenused on koondunud maakonna keskusesse Haapsalu linna ja vajadusel ostetakse väljastpoolt teenust sisse.

6.2. Nõustamisteenused

Haapsalu Kutsehariduskeskuses nõustamiskeskus õpilastele. Samas asub ka sotsiaalpedagoog ja psühholoog.

Vald pakub vaid sotsiaalnõustamist, kuid toetab vajadusel teiste erinevate nõustamisteenuste vajamisel.

6.3. Olulisemad terviseteeenuseprojektid

KOKKUVÕTE

Terviseprofiil on üks maailmas laialdast kasutust leidnud võimalus saada hea ülevaade piirkonna inimeste terviseseisundist ja seda mõjutavatest teguritest. Teadmine sellest, mis hästi ja mis halvasti, võimaldab suunata oma edaspidiste tegevuste fookus õigesse suunda ning kulutada nappe vahendeid targalt ja tulemuslikult. Protsessi alusväljundiks oleme koostanud profiil, milles kirjeldatakse nii tekstina kui graafiliselt lisaks kogukonna terviseseisundile ka terviseprobleeme ja -vajadusi. Terviseprofiil on ju tegelikult kõikidele kogukonna elanikele ja seega peaks arutlusel ja analüüsil osalema võimalikult palju erinevatest valdkondadest pärit inimesi.